

Sygn. akt I C 1838/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Tadeusz Bulanda

Protokolant: sekretarz sądowy Karolina Stańczuk

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2022 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. F.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

I. Zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. F. kwotę 90 000 (dziewięćdziesiąt tysięcy) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 30 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty;

II. Oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. Zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. F. kwotę 9997 (dziewięć tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1838/20

UZASADNIENIE

W dniu 29 lipca 2020 r. M. F. skierowała przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. pozew o zasądzenie kwoty 91 592,47 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Powódka wskazała, że w dniu 27 października 2011 r. zawarła z pozwanym umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...). W związku z zaległościami w płatnościach pozwany rozwiązał umowę, a wartość konta podstawowego na dzień rozwiązania wynosiła 156 941,27 zł, a opierając się na ogólnych warunkach ubezpieczenia od wartości podstawowej pozwany pobrał kwotę w wysokości 91 592,47 zł i wypłacił powódce kwotę 75 348,80 zł. Powódka zarzuciła, że opłata likwidacyjna stanowi świadczenie nienależne, pobrane na skutek zastosowania abuzywnych postanowień umownych, które nie były indywidualnie z nią uzgodnione i nie miała ona realnego wpływu na ich treść. Zarzuciła, że sprzeczne z dobrymi obyczajami jest tworzenie takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową, zapisy dotyczące ustalania wysokości opłaty likwidacyjnej prowadzą zaś do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób nierównorzędny i rażąco niekorzystny dla konsumenta, zwłaszcza że nie znajduje jakiegokolwiek uzasadnienia znaczna wysokość opłaty likwidacyjnej (pozew – k. 3-11).

(...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia w całości, w tym roszczenia odsetkowego, a także zarzut nadużycia prawa w zakresie, w jakim powódka obejmuje swoim żądaniem kwotę przyznanej premii oraz w zakresie uzyskanych korzyści bankowych. W ocenie pozwanej postanowienia umowy były sformułowane w sposób jasny i rzetelny, zgodnie z dobrymi obyczajami i nie godzą w uzasadnione interesy powódki, a postanowienia umowy dotyczące opłaty likwidacyjnej, w szczególności jej wysokości, odpowiadają kosztom rzeczywiście poniesionym przez pozwaną. Powódka zawarła przedmiotową umowę wraz z inną umową oferowaną przez (...) na preferencyjnych warunkach, osiągając dzięki temu dodatkowe korzyści finansowe. Pozwana podniosła, że celem opłaty likwidacyjnej było pokrycie kosztów Towarzystwa na wypadek rozwiązania umowy przez ubezpieczającego, skutkującego niemożliwością pokrycia kosztów z okresowych opłat. Powódka błędnie oceniła swoje plany inwestycyjne przyjmując, że jej horyzontem czasowym będzie przynajmniej 10 lat (wówczas opłata likwidacyjna wynosi 0% wartości rachunku podstawowego), a tymczasem wycofała się z inwestycji już w trzecim roku przedwcześnie rozwiązując umowę, czym spowodowała powstanie kosztów po stronie pozwanej, które nie zostaną w tej sytuacji równomiernie pokryte z regularnie opłacanych składek (odpowiedź na pozew – k. 56-63v).

Do czasu zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie (protokół rozprawy – k. 118-120).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. F. zawarła z (...) S.A. z siedzibą w W. umowę ubezpieczenia z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (...), wariant(...). Umowa z dnia 27 października 2011 r. została potwierdzona polisą nr (...). Wysokość miesięcznej składki została ustalona na kwotę 5 000 zł, płatną 27. dnia każdego miesiąca każdego roku obowiązywania polisy.

Do zawartej umowy miały zastosowanie Ogólne warunki ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi ze składką opłacaną regularnie Plan Inwestycyjny Regularian (OWU).

(...)miało pobrać z tytułu Umowy następujące opłaty: za ryzyko ubezpieczeniowe, opłatę administracyjną, za zarządzanie, opłatę likwidacyjną, od wykupu oraz operacyjną (§ 40 ust. 1 OWU).

Zgodnie z § 29 ust. 4 OWU kwota wartości polisy przeznaczona do wypłaty miała być pomniejszona o należną opłatę likwidacyjną oraz opłatę od wykupu w wysokości określonej w Tabeli opłat i limitów.

Opłata likwidacyjna miała być pobrana od kwot należnych ubezpieczającemu z tytułu wypłaty wartości polisy z wyłączeniem wypłaty wartości polisy wskutek wypowiedzenia umowy ubezpieczenia przez ubezpieczającego w przypadku określonym w § 51 ust. 8 albo wypłaty części wartości podstawowej polisy, w przypadku złożenia wniosku o dokonanie takiej wypłaty lub w przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia przez ubezpieczającego w okresie pierwszych pięciu lat polisy, z zastrzeżeniem postanowień § 19 ust. 7 OWU (§ 29 ust. 1 OWU).

Opłata likwidacyjna miała stanowić iloczyn wskaźnika określonego w Tabeli opłat i limitów oraz łącznej wysokości składki podstawowej należnej za pierwszy rok polisy z zastrzeżeniem, że w przypadku wypłaty części wartości podstawowej polisy opłata likwidacyjna miała być pobrana w proporcji, w jakiej kwota części wartości podstawowej polisy pozostaje w dniu naliczenia opłaty likwidacyjnej do wartości podstawowej polisy (§ 44 ust. 2 OWU).

Zgodnie z § 29 ust. 3 i 4 OWU opłata likwidacyjna miała być pobrana przez Towarzystwo w dniu umorzenia jednostek uczestnictwa, dokonanego w celu wypłaty wartości polisy lub części wartości podstawowej polisy poprzez potrącenie opłaty likwidacyjnej z kwoty należnej Beneficjentowi wykupu. Jeżeli wartość podstawowa polisy byłaby niższa od należnej opłaty likwidacyjnej, Towarzystwo miało pobrać opłatę likwidacyjną w wysokości wartości podstawowej polisy.

W związku z zawarciem umowy ubezpieczenia M. F. otrzymała bonus w wysokości 12 000 zł (polisa nr (...)) – k. 15-16, Ogólne Warunki Ubezpieczenia – k. 18-27, Tabela opłat i limitów – k. 28-30, wniosek o zwarcie umowy ubezpieczenia na życie – k. 66-67, szczegółowe dane dotyczące umowy ubezpieczenia – k. 77-77v, ponadto zeznania powódki M. F. – k. 118-119).

Pismem z dnia 6 sierpnia 2014 r. (...) S.A. z siedzibą w W. skierowało do M. F. oświadczenie o rozwiązaniu umowy ubezpieczenia w związku z zaległościami w płatnościach składek – z dniem 31 lipca 2014 r., tj. w trzecim roku obowiązywania polisy. W związku z rozwiązaniem umowy Towarzystwo wypłaciło M. F. kwotę 75 348,80 zł, obliczoną poprzez odjęcie od wartości podstawowej w kwocie 156 941,27 zł kwoty potrąceń w wysokości 91 592,47 zł i powiększenie o 10 000 zł tytułem zwrotu nadpłaty (Tabela opłat i limitów – k. 28-30, pismo z dnia 6 sierpnia 2014 r. – k. 31-32, zestawienie operacji – k. 68-74v).

Pismem z dnia 15 czerwca 2020 r. M. F. skierowała do (...) S.A. z siedzibą w W. przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty 91 592,47 zł z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, w terminie 14 dni od otrzymania wezwania (wezwanie do zapłaty z dnia 15 czerwca 2020 r. – k. 33-36).

W odpowiedzi z dnia 17 czerwca 2020 r. (...) oświadczyło, że nie znajduje podstaw do zapłaty kwoty wskazanej w wezwaniu (pismo z dnia 17 czerwca 2020 r. – k. 37).

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie wymienionych wyżej dokumentów, bowiem ich wartość dowodowa nie była kwestionowana przez strony i także Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich waloru dowodowego.

Zeznania powódki M. F. Sąd ocenił jako wiarygodne, bowiem powódka zeznawała spontanicznie i przekonująco, a treść jej zeznań nie pozostaje w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd pominął niewskazany wyżej materiał dowodowy jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

Poza sporem pozostawała okoliczność, że strony zawarły umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi oraz że umowa została rozwiązana przed upływem 10 lat od jej zawarcia na skutek rozwiązania przez pozwaną w trzecim roku jej obowiązywania.

Spór dotyczył istnienia podstawy prawnej do potrącenia z wartości polisy opłat w wysokości 91 592,47 zł, a w szczególności opłaty likwidacyjnej w kwocie 90 000 zł.

Powódka podnosiła, że postanowienia ogólnych warunków umowy i tabeli opłat, na podstawie, których pozwana pobrała opłatę likwidacyjną stanowią niedozwolone postanowienia umowne, w związku z czym kwota ta powinna być powódce zwrócona. Według powódki zapisy umowne odnoszące się do opłaty likwidacyjnej oraz opłaty od wykupu stanowią klauzule abuzywne, gdyż nie miała ona wpływu na treść łączącej strony umowy i stanowiących jej integralną część załączników, a postanowienia dotyczące opłaty likwidacyjnej i opłaty od wykupu kształtują prawa powódki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy i powodując marginalizowanie jej interesów względem pozwanej.

Strony łączyła umowa mieszana, mająca cechy klasycznej umowy ubezpieczenia z elementami charakterystycznymi dla umów o inwestowanie kapitału.

Zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy, zaś z § 2 tego przepisu wynika, iż w razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym na podstawie zeznań powódki, należało ustalić, że OWU umowy ubezpieczenia zostały powódce doręczone i dokument ten stanowi część umowy łączącej strony.

Wobec powołania się przez powódkę na niedozwolony charakter postanowień umownych dotyczących opłaty likwidacyjnej wskazać trzeba, że zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd ustalił, iż umowa będąca przedmiotem postępowania została zawarta pomiędzy przedsiębiorcą i konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c., bowiem przedmiotowa umowa ubezpieczenia nie dotyczyła działalności gospodarczej i zawodowej powódki, zaś pozwany bez wątpienia jest przedsiębiorcą prowadzącym zawodowo działalność ubezpieczeniową.

Postanowienia zawarte w § 29 ust. 4 OWU w zw. z pkt 12 Tabeli opłat i limitów nie zostały uzgodnione z powódką indywidualnie. Pozwana nie wykazała ażeby treść umowy była w jakimkolwiek zakresie negocjowana oraz iżby powódka miała rzeczywisty wpływ na treść umowy, a przede wszystkim na ogólne warunki ubezpieczenia oraz wysokość opłat wskazanych w Tabeli opłat i limitów. W tej sytuacji przyjąć trzeba, że w myśl art. 385¹ § 3 k.c. postanowienia umowy, a w szczególności w części dotyczącej opłaty likwidacyjnej, nie zostały z powódką indywidualnie uzgodnione.

Postanowienia umowne dotyczące opłaty likwidacyjnej, nie dotyczą głównego świadczenia stron, bowiem jak wynika z umowy, głównym świadczeniem pozwanej była wypłata świadczenia w razie śmierci ubezpieczonego lub dożycia przez ubezpieczonego ostatniego dnia okresu ubezpieczenia, zaś głównym świadczeniem powódki było opłacanie składki ubezpieczeniowej. Zawarte w OWU i Tabeli opłat i limitów zapisy dotyczące opłaty likwidacyjnej regulują świadczenia poboczne, skoro opłata likwidacyjna nie miała zostać naliczona w każdym przypadku zakończenia umowy, a jedynie w przypadku jej rozwiązania w okresie pierwszych dziesięciu lat ubezpieczenia.

Zapisy dotyczące opłaty likwidacyjnej kształtują prawa i obowiązki powódki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy, bowiem nakładają na nią obowiązek zapłaty rażąco wygórowanego świadczenia podobnego do kary umownej lub odstępnego (patrz: art. 385³ pkt 17 k.c.). W razie rozwiązania umowy w okresie dwóch pierwszych lat ubezpieczenia opłata likwidacyjna miała wynosić 2-krotność stawki podstawowej należnej za 1 rok (w tej sprawie 120 000 zł), w okresie od 3 do 5 roku 1,5-krotność tej stawki (90 000 zł), a okresie od 6 do 10 roku odpowiednio od 1,4 do 0,6 krotności stawki (odpowiednio 84 000 zł, 72 000 zł, 60 000 zł, 48 000 zł i 36 000 zł). W realiach niniejszej sprawy powódka została obciążona opłatą likwidacyjną w wysokości 90 000 złotych, która stanowiła około 57% zgromadzonego przez nią kapitału.

Nieprzekonująca jest argumentacja pozwanego, że ustalenie opłaty likwidacyjnej w takiej wysokości znajduje uzasadnienie w kosztach prowadzonej przez niego działalności ubezpieczeniowej. Wskazać trzeba po pierwsze, że w Ogólnych Warunkach Umowy (...) sprecyzowano jedynie sposób obliczenia opłaty likwidacyjnej, brak jest natomiast jakiegokolwiek wyjaśnienia, jaka jest funkcja przedmiotowej opłaty oraz jakie uzasadnione okoliczności przemawiają za ustaleniem tej opłaty na tak wysokim poziomie.

Skoro wysokość opłaty likwidacyjnej pochłania całość bądź znaczną część powierzonych towarzystwu środków pieniężnych, to opłata tego rodzaju stanowi w istocie rodzaj sankcji za niekontynuowanie umowy, stanowiąc przykład swoistej kary umownej. Zważyć trzeba, że na skutek wprowadzenia opłaty likwidacyjnej w takiej wysokości konsument staje się niejako więźniem zawartego kontraktu, pozbawionym możliwości swobodnego dysponowania zaoszczędzonymi środkami, w tym poprzez zakończenie inwestycji tego rodzaju i skonsumowania zgromadzonego kapitału lub zainwestowania w inny, oceniany jako bardziej korzystny, sposób.

Zważyć trzeba, że na podstawie umowy tego rodzaju towarzystwo ubezpieczeniowe podejmuje działania podobne do banku, który korzysta z powierzonych mu przez klienta środków w zamian za gwarancję określonego zysku (w przypadku banku w postaci odsetek, a w przypadku towarzystwa ubezpieczeń w postaci nadwyżki wynikającej ze wzrostu jednostek uczestnictwa w UFK nabytych za wpłacone składki). Jednakże odmiennie niż to ma miejsce w przypadku powierzenia środków pieniężnych bankowi, na skutek wprowadzenia do umowy ubezpieczenia obowiązku uiszczenia wysokiej opłaty likwidacyjnej niemalże w całym okresie ubezpieczenia, inwestor – ubezpieczony zostaje pozbawiony realnej możliwości zakończenia inwestycji i wycofania środków w dowolnym czasie, zwłaszcza jeżeli pozycja finansowa towarzystwa ubezpieczeniowego lub wycena jednostek uczestnictwa funduszu, którym towarzystwo zarządza nie dają gwarancji zysku. Stwierdzić zatem trzeba, że wprowadzenie do umowy wysokiej opłaty likwidacyjnej skutkuje rażąco dysproporcją w zakresie praw i obowiązków stron umowy na niekorzyść konsumenta.

Mając powyższe na uwadze Sąd doszedł do przekonania, że postanowienia Ogólnych Warunków Ubezpieczenia i Tabeli opłat i limitów w zakresie dotyczącym opłaty likwidacyjnej stanowią niedozwolone postanowienia umowne, którymi powódka nie jest związana.

Chybiona jest argumentacja pozwanej, która wskazuje na nadużycie przez powódkę prawa podmiotowego w sytuacji, gdy została jej przyznana premia w wysokości 12 000 zł. Zważyć jednak należy, że powódka nie dochodzi zapłaty przedmiotowej premii, lecz zwrotu świadczenia nienależnego obliczonego jako 1,5-krotność uiszczonych przez nią składki. W tych okolicznościach fakt przyznania premii jest irrelevantny dla rozstrzygnięcia sprawy. Dodać przy tym trzeba, że skoro z umowy ubezpieczenia i OWU nie wynika na jakiej podstawie premia została przyznana oraz czy i na jakich warunkach podlega zwrotowi, to argumentację dotyczącą nadużycia przez powódkę prawa podmiotowego należy ocenić jako opartą na nieskonkretyzowanych podstawach prawnych i aksjologicznych.

Zgodnie z art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Do nienależnego świadczenia stosuje się przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 410 § 1 k.c.), a zatem ten, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową (w postaci świadczenia nienależnego) kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści (świadczenia) w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości (art. 405 k.c.).

Mając na uwadze fakt, że od powódki została poprawna opłata likwidacyjna w kwocie 90 000 zł na podstawie postanowień umownych, którymi nie jest związana należało zasądzić od pozwanego na rzecz powódki zwrot tego nienależnego świadczenia.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym w razie, gdy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W oparciu o powołany przepis Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 30 czerwca 2020 r. do dnia zapłaty, tj. za okres po upływie 14 dni wskazanych przez powódkę w wezwaniu do zapłaty z dnia 15 czerwca 2020 r. i w tym dniu pozwanej doręczonym, co znajduje potwierdzenie w piśmie pozwanej z dnia 17 czerwca 2020 r. Wskazać przy tym trzeba, że brak było podstaw do zasądzenia odsetek za wcześniejszy okres datowany od 1 stycznia 2017 r., bowiem powódka nie wykazała, iżby zwrot świadczenia nienależnego stał się wymagalny wcześniej, a w szczególności, iżby wcześniej wezwała pozwaną do zapłaty tego świadczenia.

Brak było podstaw do zasądzenia na rzecz powódki kwoty 1 592,47 zł, która stanowiła pobraną przez pozwaną opłatę od wykupu. Wskazać trzeba, że opłata ta jest odmienna od opłaty likwidacyjnej, a przede wszystkim jej wysokość jest diametralnie niższa od wysokości opłaty likwidacyjnej, nie można zatem odnieść do tej opłaty argumentacji wskazującej na sankcyjny charakter opłaty likwidacyjnej. Zważyć przy tym trzeba, że ograniczając uzasadnienie pozwu do wykazania abuzywności opłaty likwidacyjnej powódka nie przedstawiła jakichkolwiek argumentów wskazujących na niedozwolony charakter postanowień umownych dotyczących opłaty od wykupu. Skoro opłata za wykup w

pierwszych 10 latach ubezpieczenia stanowi 1% wypłaconej wartości polisy, to brak jest podstaw do stwierdzenia, iżby postanowienia umowne wprowadzające tę opłatę prowadziły do rażącego naruszenia interesów powódki.

Jako niezasadny ocenić należało zarzut przedawnienia roszczenia objętego pozwem. Przedmiotem żądania był zwrot świadczenia nienależnego (art. 405 k.c. w związku z art. 410 k.c.), a w tej sytuacji termin przedawnienia roszczenia o zwrot 90 000 zł upłynąłby nie wcześniej niż w 2024 r. [patrz: art. 118 k.c. w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104)]. Skoro zaś pozew został wniesiony w lipcu 2020 r. to i nie są przedawnione odsetki za opóźnienie za okres od 30 czerwca 2020 r.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w pkt. I i II wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Powódka wygrała proces niemalże w całości, a zatem pozwana obowiązana jest zwrócić powódce całość kosztów procesu, na które składają się: opłata od pozwu w wysokości 4 580 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5 400 zł [§ 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800)] i opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.